

Protagonistas do 2010

A crise económica converteuse este ano na escusa non só para rebaixar os dereitos dos traballadores, senón para deixar a cultura, a memoria histórica ou o medio natural á intemperie. Nun contexto no que a maioría dos cidadáns parecen estar dispostos a renunciar ós seus dereitos e liberdades a prol das promesas dunha “seguridade” suposta, aceptando mesmo medidas gobernamentais que rozan o autoritarismo, internet ou os movementos sociais son os únicos que parecen ofrecer resistencia. Xunto a eles, sitúanse os proxectos individuais e colectivos de artistas que, malia as dificultades, seguen adiante. Julian Assange revelouose como o símbolo do desafío a uns gobernos que impoñen os seus intereses no mundo acubillados no segredo ante a opinión pública. O fundador de Wikileaks abaneou tamén a confianza dos cidadáns nuns medios de comunicación en crise estrutural. En Galicia, Agustín Fernández Paz ergueuse, sen quere-lo, en icona da protesta contra un Goberno que ataca a lingua, deixa o sistema teatral nunha situación próxima ó desmantelamento ou os museos cuns orzamentos insuficientes. O 2010 pasará á historia por ser o ano no que a lexislación proteccionista do idioma galego foi gravemente rebaixada: moitos non dubidaron en cualificar a política lingüística da Xunta de Núñez Feijóo como o maior atentado cometido contra a lingua do país desde 1936. Unha vez

2010

conseguida esta rebaixa, os grupos que avogan por apontoar a ‘lei do máis forte’ na cuestión lingüística –nomeadamente Galicia Bilingüe– decidiron derribar un dos alicerces da normalización na comunidade educativa: os equipos de dinamización. Os seus ataques contaron, ademais, coa aprobación do Valedor do Pobo. Non menos catastrófico resultaron os intentos para regulamentar as emisións de CO₂ e frear o quencemento da atmósfera: os cumios desenvolvidos ao longo do ano teñen un denominador común: o fracaso. Mentres, a década que deixamos atrás foi a máis quente da historia da humanidade des que se fan medicións: calcula que ao longo deste século a temperatura en Galicia podería subir seis graos. No campo ceintífico, unha físgoa para adentrarnos no coñecemnto da antimateria: o éxito do Acelerador de partículas do CERN, un xigantesco artiluxio que os científicos pretenden converter no simulador do big bang. Deste xeito, non todo foi malo. No noso país, o audiovisual, a música ou a literatura deron novas mostras da súa fortaleza creativa. O PP foi protagonista, si, pero non precisamente para ben, nun ano no que o PSOE tampouco se luciu ante o electorado de esquerdas coa súa política económica de simpatías neoliberais.

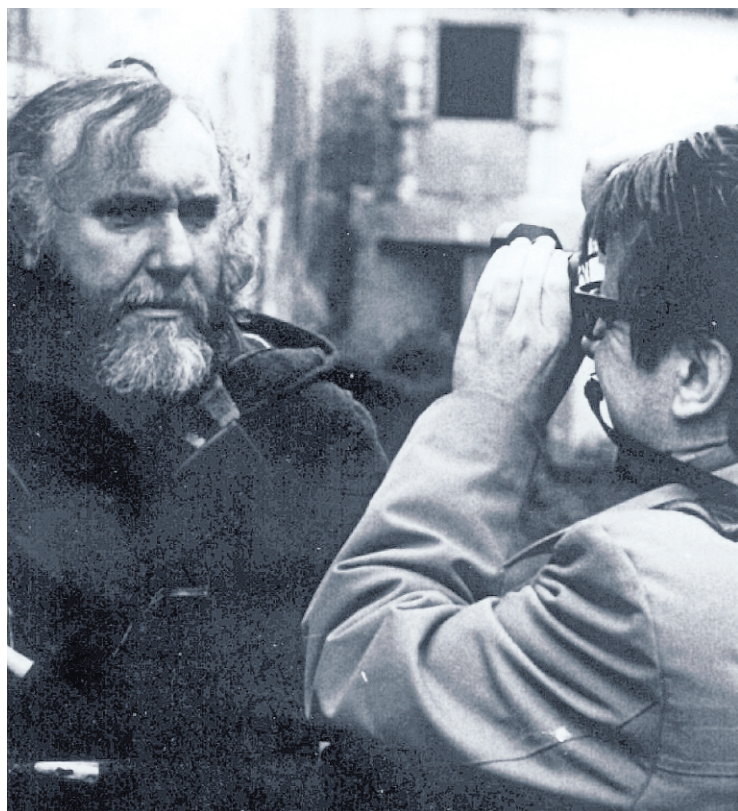
Whomadewho no 981Festival da Coruña

Nun ano de macroncertos e nomes escintilantes –desde Muse ou os Pet Shop Boys aos prometedores Arcade Fire– incluídos no Xacobeo e, mesmo, co acontecemento do Sónar Galicia ou o éxito do Cultura Quente de Caldas, quedamos coa proposta ousada e visionaria do 981Festival da Coruña, un programa con formatos anovadores que abriu portas experimentais e conxugou propostas de electrónica avanzada con novos contextos estéticos. No escenario, os sintetizadores vintage e liñas de baixo de orixe funk con V.C., o trip hop turbador de Beak>, a combustión desinhibida de Crystal Fighters e os seus quebrantos electrificados de pop combativo, Naive New Beaters e o seu vandalismo francés de pop electrónico, pero, moi especialmente, a inquietante proposta dos daneses Whomadewho, pioneiros do electro indie futurista e transgresor.

Del Riego, testemuña do século XX

2010 pechouse cun ronsel de despedidas inesquecibles como a de Herminio Barreiro, José Saramago, Suso Díaz, Olga Gallego ou Ana Kiro, pero sen dúbida a de Francisco Fernández del Riego é a que marcou a fin dunha época crucial en Galicia. Del Riego, presidente da Academia Galega que renovou as sinerxías da institución, era o último representante das Mocidades Galeguistas e do grupo que, na difícil posguerra, tratou de articular a resistencia do galeguismo tras a senda de Ramón Piñeiro. Arculista de *La Noche*, activista na editorial Galaxia, patrón da Fundación Penzol ou cronista dos mundos envolventes da Literatura galega, Del Riego mantívose activo ata practicamente o final da súa vida, unha vida longa –97 anos– que lle permitiu ser a testemuña privilexiada do século XX.

Uxío Novoneyra, o Lobo

Moitos dos arquetipos que se teceran arredor de Uxío Novoneyra caeron este ano coa ferverza de publicacións que viron a luz grazas ao Día das Letras Galegas. O autor de *Os eidos* –'o Lobo', como lle chamaban os amigos– fíxose carne e o seu libro afianzouse indiscutible e fundamental da poesía do século XX. Polo camiño, desveláronse tamén os aspectos menos difundidos da súa vida, en especial os relativos á década que pasou no Courel convalescente dunha pleuresía grazas á publicación da súa correspondencia con Manuel María ou con Ramón Piñeiro. Con todo, queda pendente a que é, probablemente, unha das empresas máis complexas do corpus lírico galego: fixar e dimensionar a produción enteira de Novoneyra: ver a súa obra na extensión xusta: comprobar a portentosa dimensión da súa palabra ao completo.